

Legenda o sv. križi.

Devet sto in trideset let je živel Adam. Onemogel od starosti in truda-polnega dela, čutil je vedno boljše, da se spolnujejo Gospodove besede: „V potu svojega obraza boš jedel kruh, dokler se ne povrneš v zemljo, iz katere si vzet. Na smrtni postelji pokliče sina Seta k sebi in mu reče: „Sin moj, zapustiti te moram, ker moja smrt se bliža. Smrt je plačilo za greh. Sina Abeljina sem videl umreti, in zdaj je vrsta na meni.“

Bridko je zajokal Set. „Oče moj!“ dejal je, „vi ne smete umreti. Izvestno je kjer na svetu zelišče, ki vam pomore proti smrti. Jaz je grem iskat, našel je bodem, če bi mi bilo tudi iti do raja, o katerem ste mi tolikokrat pravili, da v njem raste drevesa življenja!“

„Sin moj!“ zavrne ga Adam, „pomisli, da me je Gospod v svojem pravičem srdi izgnal iz raja, in da uhod vanj čuva angel z gorečim mečem!“

„In da-si je vse takó, kakor pravite,“ reče Set, „jaz omečim angela s prisrčno prošnjo. Bog vas hrani, oče dragi! Vaš blagoslov naj me vodi! Vrnem se z zeliščem, ali pa nikoli!“

Adam je blagoslovil sina Seta — a čutil je v sebi bližajočo se smrt. Set je otišel. Mnogo in mnogo svetá je prehodil. Končno dospeje truden in potán do raja, kamor se je bil namenil. Ali angel z gorečim mečem mu zastavi pot, veleč mu: „Tega praga ne prestopi nihče — vrni se!“

„Oh,“ vzdihne Set, „jaz sem sin Adamov, moj oče umira, pusti me, da mu poiščem zdravilnega zelišča tukaj v raji!“

„Vrni se!“ odgovori angel, „tvoj oče je vže davno mrtev . . . ná, tū imaš vejico od drevesa življenja, zasadi jo na grob svojega očeta, pognala bode korenine in veje, in iz drevesa bode prejel tvoj oče v hladnem grobu tolažbo in mir.“

Set se vrne z vejico domóv. Očeta vže ni našel več. Majhena mogila pod gostim grmovjem mu je kazala kraj, kder počivajo kosti njegovega očeta. Spomnil se je besed angelovih in vtaknil v zemljo vejico, ki naj deli očetu tolažbo in mir v hladnem grobu.

Iz vejice je vzrastlo drevesce — iz drevesca mogočno drevo. Presegalo je na visokost in širokost vsa druga drevesa. Na njegovih vejah je gneznilo brez števila ptic in na zeleni grivi pod njegovo senco so rastle najlepše cvetice.

Ali v tem, ko je drevo lepše in lepše rastle, podivjali so ljudje bolj in bolj. Pozabili so Boga — in Bog je poslal kazen — vesoljni potóp. Vse, kar je živel in se gibalo, pokončala je strašna voda — a drevo je ostalo nepokvarjeno. Golob iz Neotove ladije je prinesel vejico z drevesa v znamenje sprave božje jeze. Pozneje je s palico od tega drevesa udaril Mozes ob skalo — in voda se je udrla iz nje.

Iz same zavidnosti zaradi njegove lepote pa ga spačeno ljudstvo ni hotelo videti. Prinesli so sekire in posekali drevo. Mogočno deblo so hoteli za drag denar prodati — a ni ga bilo kupca, ki bi je kupil. Položili so deblo preko derečega potoka, da jim je bilo za brv. Mnogo stoletij je ležalo tū in davno vže ni nihče vprašal: od kod ta brv? A vsakemu, ki je šel preko nje,

krvavelo je srcé — in nikdar v svojem življenji se ni več zasmijal. In da-si je marsikdo izkusil to, govorili so vendar ljudje le zaničljivo o tej brvi.

Samó jedna oseba tega ni storila in to je bila kraljiča iz Sabe. Ko je šla nekega dne z obilimi darovi preko rečene brvi k Salomonu, najmodrejšemu kralju, mogla se ni odločiti, da bi postavila nogo na to brv. Zamislila se je — v njenem duhu so vstajali spomini na Adamovo drevo — in v proroškem duhu je videla, da bode na križu od tega drevesa viselo zveličanje vesoljnega svetá. Pokleknila je pred lesom in ga čestila. Potem si je dala narediti prod — po katerem je šla preko potoka.

Salomon si je ukazal prinesti brv, da bi jo porabil v svoj prekrasni tempelj — ali nikjer je niso mogli porabiti. Tù je bila prekratka, tam zopet predolga — in ako so jo odžagali, skrajšala se je že celó za polovico. Salomon jo je ukazal nesti nazaj.

Ljudstvo je postalo zopet brezbožno. Bog je je kaznoval z nevihtami in vodami. Potok, preko katerega je bila brv, šel je po drugem tiru, drevo je ostalo na suhem. A prišle so večje vode, in drevo je splavalo z njimi do jezera Betzajde. Tù je obležalo v kraku poleg obrežja. Nihče se ga ni več spominal.

Kadar je prišel čas odrešenja svetá, óna osodepolna noč Kristova v ječi in se je zdijavalo ljudstvo posvetovalo o križi — spómneli so se debila v kraku ležečega. *Ta les, napit pregreh svetá, bode dovolj težko breme. Z velikim trdom so ga potegnili na suho, stesali iz njega križ, ter ga položili na Kristove rame.*

Dospévši na Golgato, postavili so križ v zemljo. Bila je ona ista zemlja, v katero je bil Set vsadil vejico — Adamov grob.

Stoletja je bil tù pokopan sv. križ. Ko je pa cesar Konštantin sè svojo materjo sv. Heleno hotel tù sezidati katoliško cerkev, najden je bil zopet sv. križ. A bili so trije; kateri je pravi? Vsled goreče molitve pobožnega škofa Makarija se je zgodil čudež ozdravljenja in sv. križ je bil najden.

Odslej se je začelo častenje sv. križa in sléharen, ki je dobil samo trščico od njega, hranil ga je kot najsvetejši spominek. V zlato in srebro so je kovali knezi in vladarji. Prišel pa bode čas, ko bodo vse te trščice oprostene okóv; angeli božji je bodo zbrali in poslednji dan se bode zasvetil križ na nebu. Zbrali se bodo na to znamenje vsi narodi in čuli sodbo, ki bode določila vsakemu človeku njegovo večnost.

Prevela J. M.

Pisma mlademu prijatelju.

XV.

Dragi!

eta 1848. je udihnila tiskovna svoboda rekel bi kar črez noč novo življenje tudi na našem časopisnem polji. Štirje časopisi poleg „Novic“ so zagledali beli dan v drugej polovici 1848. l. — V Blaznikovej tiskarni je jel izhajati pod dobrim uredništvom jezikoslovca M. Cigaleta prvi slovenski